

Noteervaardigheden in het eerste jaar aan de universiteit. Hoe meten we het en wat is de verhouding tot lees- en woordenschatvaardigheden?

In deze presentatie onderzoeken we de noteervaardigheid van eerstejaarsstudenten uit de Faculteit Sociale Wetenschappen (KU Leuven). Uit onderzoek blijkt dat universitaire medewerkers 'noteren' als een zeer belangrijke vaardigheid zien die studenten al vanaf het eerste jaar in het hoger onderwijs onder de knie moeten hebben (Berckmoes & Rombouts 2009; Bonne & Vrijders 2015; Deygers 2017). Hoewel er doorgaans weinig aandacht aan wordt besteed en er wordt aangenomen dat studenten dit zonder problemen kunnen (Berckmoes & Rombouts 2009; Dezure et al. 2001), is het een complexe vaardigheid: een student moet tegelijkertijd audiovisuele boodschappen begrijpen en tekst produceren, vaak onder extreme tijdsdruk (Piolat et al. 2005). Die tijdsdruk wordt voornamelijk veroorzaakt doordat het spreektempo hoger ligt dan het schrijftempo. Daarnaast is veel van de info die studenten tijdens een les aangereikt krijgen nieuw en complex (Long 2014). Het verbaast daarom niet dat bepaalde elementen van notities vaak mislopen. Zo ontbreekt er soms informatie, bevatten notities onzorgvuldigheden, is er sprake van oversimplicaties en een slechte structuur en wordt weinig onderscheid gemaakt tussen hoofd- en bijzaken (Dezure et al. 2001).

Dat er slechts beperkt onderzoek wordt gedaan naar deze vaardigheid, komt niet als een verrassing. Het meten van schrijfvaardigheid wordt immers bemoeilijkt door de complexiteit van schrijven. Bovendien hebben studenten verschillende noteerstijlen (Piolat et al. 2005) en is de beoordeling van schrijfvaardigheid niet vanzelfsprekend, aangezien beoordelaarsbetrouwbaarheid en validiteit van de beoordelingen steeds moeten worden aangetoond. Beoordelingen moeten met andere woorden niet enkel de kwaliteit van de notities correct weerspiegelen, ze moeten ook, over beoordelaars heen, dezelfde blijven. Bovendien moeten de invloed van externe factoren en van beoordelaarseffecten zo klein mogelijk worden gehouden worden. Een derde moeilijkheid bij het meten van noteervaardigheid is dat de input die studenten krijgen, namelijk de les, een variabel gegeven is. Een les of college is immers mogelijk onderhevig aan invloeden die niet altijd te voorzien zijn. Als de lesactiviteit met een script wordt uitgeschreven, zal dat voor meer consistentie zorgen, maar dat heeft gevolgen voor het typisch spontane karakter van de les.

In onze presentatie tonen we de onderzoeksmethode die we hebben gebruikt om de kwaliteit van notities van startende studenten Sociale Wetenschappen te meten. Als input toonden we een opgenomen fragment van een hoorcollege aan een groep studenten uit de Faculteit Sociale Wetenschappen (n = 97). Om de notities van de studenten betrouwbaar te kunnen beoordelen, hebben we ons gebaseerd op een methode die gangbaar is in het schrijfonderwijs, namelijk de schaalbeoordeling (Pollman, Prenger & De Gloppe 2012). Vijf getrainde beoordelaars gaven een cijfer aan de notities met behulp van drie ankerteksten, voorbeeldnotities die voor een bepaald punt in de schaal stonden (Denoo 2015). We bekijken in onze presentatie hoe de studenten scoren op noteervaardigheid en brengen dat resultaat in verband met hun score op een academische taalvaardigheidstoets om te kijken of beide scores met elkaar samenhangen. De taaltoets, die werd ontwikkeld voor het project ‘Taalvaardig aan de start’ (TaalVaST), wordt afgenomen aan de start van het eerste jaar en vertoont een significante samenhang met studiesucces (De Wachter & Heeren 2013; De Wachter e.a. 2013).

De schaalbeoordeling blijkt een betrouwbare manier om de noteervaardigheid van studenten in kaart te brengen. De resultaten tonen daarnaast een kleine, maar significante samenhang tussen de noteervaardigheid van studenten en hun academische lees- en woordenschatvaardigheid, gemeten door de TaalVaST-toets (Denoo 2015). Daarnaast ontkracht onze exploratieve studie de veronderstelling dat alle eerstejaarsstudenten zonder problemen kunnen noteren. Hoewel de meerderheid van de studenten middelmatig tot goed scoort, is de score van meer dan een vierde van de studenten toch minder dan middelmatig. Verder onderzoek naar deze groep van studenten, hun achtergrondkenmerken en hun studieresultaten is gewenst.

Referenties

- Berckmoes, D. & H. Rombouts (2009). ‘Verkennd onderzoek naar knelpunten taalvaardigheid in het hoger onderwijs’. [Intern rapport]. Antwerpen: Universiteit Antwerpen. Online raadpleegbaar op: http://uahost.uantwerpen.be/linguapolis/mom/Intern_rapport_verkennd_onderzoek_naar_knelpunten_taalvaardigheid_in_het_hoger_onderwijs-Monitoraat_op_maat.pdf.
- Bonne, P. & J. Vrijders (2015). “Ear openers voor docenten en hun studenten. Instrumenten voor luister- en noteervaardigheid”. In: *Levende Talen Tijdschrift*, 102 (8), p. 10-14.
- Denoo, A. (2015). ‘Notities nemen: het belang van academische taalvaardigheid. Correlatie tussen de TaalVaST-scores van studenten en de kwaliteit van hun notities’. [Masterproef]. Leuven: KU Leuven.
- Deygers, B. (2017). *Assessing high-stakes assumptions. A longitudinal mixed-methods study of university entrance language tests, and of the policy that relies on them.*

[Doctoral thesis]. Leuven: KU Leuven.

- Dezure, D., M. Kaplan & M.A. Deerman (2001). "Research on student notetaking: implications for faculty and graduate student instructors". In: *CRLT Occasional Papers*, 16. University of Michigan: Center for Research on Learning and Teaching. Online raadpleegbaar op: www.spot.colorado.edu.
- Long, G. (2014). "Positive effects of restricting student note-taking in a capstone psychology course: reducing the demands of divided attention in the classroom". In: *Teaching of Psychology*, 41 (4), p. 340-344.
- Piolat, A., T. Olive & R.T. Kellog (2005). "Cognitive effort during note taking". In: *Applied Cognitive Psychology*, 19, p. 291-312.
- Pollmann, E., J. Prenger & K. de Gloppe (2012). "Het beoordelen van leerlingteksten met behulp van een schaalmodel". In: *Levende Talen Tijdschrift*, 13 (3), p. 15-24.
- Wachter, L. De & J. Heeren (2013). "Een taaltest als signaal. De ontwikkeling en implementatie van een strategische taalvaardigheidstoets aan de KU Leuven". In: *Levende Talen Tijdschrift*, 14 (1), p. 19-27.
- Wachter, L. De, J. Heeren, S. Marx & S. Huyghe (2013). "Taal: een noodzakelijke, maar niet de enige voorwaarde tot studiesucces. De correlatie tussen de resultaten van een taalvaardigheidstoets en de slaagcijfers bij eerstejaarsstudenten aan de KU Leuven". In: *Levende Talen Tijdschrift*, 14 (4), p. 28-36.